

תוכן עניינים

1	פרק א': חוק הנאמנות, התשל"ט-1979 - הדין
9	פרק ב': מהות הנאמנות - סעיף 1 לחוק
9	1. כללי
9	2. הגדרתה של נאמנות
12	3. חובתו של נושא המשרה לפעול לטובת החברה
13	4. פיצוי בגין הפקעת קרקע שהופקעה
5	5. פסק-דין חלקי בטענת אורט ישראל כי לא הועברו אליה מלוא כספי התרומות שגויסו למענה בנאמנות על-ידי הרשת העולמית
14	6. הבורסה הפרה בהתנהגותה את חובת הנאמנות
15	7. כתב ההקדש הוא פרי פעולה רצונית של יוצרו, שהדין נותן לו תוקף. לכן מתבקשת השלמת הוראותיו של חוק הנאמנות בנושא של נאמנות על-פי כתב הקדש
16	8. כופר חניה "כמס" - המשלם לקרן חניה איננו "נהנה" - אין נאמנות
18	9. נדחתה הטענה כי הופרה חובת הנאמנות על-ידי הנתבע אשר שימש כנאמן על הכספים
19	10. במקרה דנן אין יחסי נאמנות אף לא נאמנות קונסטרוקטיבית
21	11. נאמנות על סכומים המופקדים בחשבון ההרחבה
22	12. הזכות למתן חשבונית אינה תביעה לקבלת דיווח בלבד אודות החשבונית, היא מחייבת הוכחת זכות, מעין קניינית, בכספים לגביהם מבוקש הדיווח (הוכחת היחסים המיוחדים)
23	13. מימוש נכסי הנאמנות
24	14. על מערכת היחסים בין התובעים לבית הנתבעת חלים הוראות חוק הנאמנות
27	15. המבחן לצורך קביעת מועד תחילת ההתיישנות בתובענה אזרחית מותנה בקיומו של כוח תביעה מהותי בידי התובע לקבלת הסעד לו הוא טוען
29	16. עיריית ירושלים תעביר לעובדי ניקיון כספים שהחזיקה בנאמנות בגין הפרת הסכם עם מעסיקתן
32	17. החובה לנהוג בכספי הפיקדון בנאמנות, לטובת התובעים ועל-פי הוראות הסכם
33	18. מסירת שיק לחשבון הנתבע ללא הסכם נאמנות
35	19. זיוף חתימת בן המוכרת, או אי-הבנת בן המוכרת על מה הוא חותם
36	20. סמכות עניינית להידרש לתביעה
37	21. חריגים למבחן הסעד לצורך קביעת הסמכות העניינית
38	22. האם בעת כריתת ההסכם בשנת 2015 נתקיימה נאמנות, במסגרתה התובע היה הנהנה והנתבע 3 היה הנאמן וזאת בידיעת הצדדים כפי שטען התובע?
39	

23	עילת תביעה המבוססת על יחסי נאמן-נהנה	40
24	האם רישום הזכויות במשק על-שם הנתבע היה בנאמנות עבור התובעת,	40
25	או שמא מדובר במתנה אותה העניקה התובעת לנתבע?	40
26	יחסי נאמנות ביחס למסמכים	41
27	תפיסת חזקה במקרקעין	42
27	עילה לפירוק הנאמנות	42
28	כאשר זהות הנאמן ידועה ובאפשרותו לנהל את הנכס לטובת הנהנה, אין	43
28	המדובר ב"נכס עזוב", וזאת גם אם זהות הנהנה איננה ידועה	43
45	פרק ג': יצירה - סעיף 2 לחוק	45
1	כללי	45
2	קרן פנסיה - יחסי הקרן - הנאמן מול העמיתים	45
3	שלוש הדרכים ליצירת נאמנות המנויות בחוק הנאמנות, אינן מהוות	47
4	רשימה סגורה	47
4	נאמנות קונסטרוקטיבית	48
5	חווה היוצר נאמנות לאחר המוות - אינו בעל תוקף משפטי	50
6	רכישת מקרקעין במימון מלא על-ידי פלוני יוצרת חזקה ראייתית	53
6	משמעותית בדבר זכויותיו, שבכוחה אף ליצור נאמנות לטובת רוכש	53
7	המקרקעין כאשר הנכס נרשם על-שמו של אחר	53
7	דין הפיקדון	54
8	כל עוד לא כפרו המוכרים בנאמנות ולא הפרו אותה לא נפתח מירוץ	56
8	ההתיישנות	56
9	יחסי המבקשת וסוכנויות הנסיעות	58
10	הנטל להוכיח שהיה הסכם נאמנות	59
11	הנטל להוכיח את טענת "פורום לא נאות" מוטל על הנתבע הטוען	61
11	לה	61
12	נאמנות והתיישנות	61
13	דרכי פרשנות צוואה	63
14	חברה לנאמנות	64
15	יכול אדם שיהיה "נאמן" בלא שהנהנה יהיה ידוע וקונקרטי	65
16	קביעת מעמדו של נאמן	67
17	קיומן של זכויות שביושר אצל הקונה מקים יחס של נאמנות בין המוכר	67
17	לקונה	67
18	דחיית ערעור בעניין הפרת חובת הנאמנות של המשיבים כלפי הבנק בגין	69
18	נאמנות שלא נרשמה	69
19	מחלוקת בין שני מפרקים על מעמדו של חיוב בן למעלה מ- 20 שנים של	71
19	קופת פירוק אחת כלפי רעותה	71
20	שתיקת נאמן לפניית נהנה אינה מהווה כפירה בנאמנות המתחילה את	73
20	מירוץ ההתיישנות	73

21. שכלול המשכון ותוקפו כלפי נושים אחרים של החייב, נעשה בדרך של הפקדה בשל החזקתן של המניות הנסחרות בבורסה בנאמנות עבור הלקוח.....	75
22. האם התקיימה נאמנות?	76
23. במקרה דן התקיימו יחסי נאמנות בין התובעת לבין הנתבע - בין מכוח הסכמה שבעל-פה ובין נאמנות משתמעת	78
24. האם הנתבע מחזיק בזכויות בבית כנאמן עבור יורשי המנוחה?	80
25. האם המניות נרשמו על-שם המשיבה במסגרת מנגנון נאמנות?	80
26. שאלת תוקפו של הסכם שנחתם בין המבקש לבין המשיב 1	82
27. האם הוכחה זכותה של התובעת למתן חשבונות מהנתבע מכוח מערכת יחסים מיוחדת ביניהם?	82
28. נאמנות על נכס ההקדש	83
29. קונסטרוקציית הנאמנות	83
30. כיצד, יש לפרש את כתב הנאמנות, בנסיבות אותן לא צפו הצדדים, ואשר לא נכללות בלשונו המפורשת?	84
31. סעיף 2 לחוק הנאמנות קובע כי נאמנות נוצרת על-פי חוק, על-פי חוזה עם נאמן או על-פי כתב הקדש. במקרה הנדון, אין חוק היוצר נאמנות, והתובע לא הפנה לחוק כזה, לא נטען כי קיים חוזה ואף אין הקדש. לפיכך לא מדובר על נאמנות לפי חוק הנאמנות	85
פרק ד': נכסי הנאמנות - סעיף 3 לחוק	87
1. כללי	87
2. תביעתו של נהנה אינה מתיישנת, כל עוד הנאמן אינו כופר בכך שהוא מחזיק בנכסי הנאמנות כנאמן ואינו מפר את חובת הנאמנות	88
3. ההענקה - מהותה, תנאיה, ומועדה	89
4. החזקת נכסי הנאמנות וניהולם על-ידי הנאמן	91
5. נאמנות בכספי מע"מ	93
6. נכס שהיה בנאמנות בידי האפוטרופוס הכללי ולאחר מכן בידי המדינה	94
7. העוסק כמעין נאמן לכספי הלקוח	96
8. נכסים כחלק מנאמנות משפחתית	98
9. אבחנה ברורה בין נכסי הנאמנות לנכסים אחרים	100
10. לא הוכחו יחסי נאמנות או קונסיגנציה בין המבקש למשיבה	101
11. הפקדת שיק כחוזה היוצר יחסי נאמנות	103
12. הגנה המוקנית מפני עיקול על-ידי נושה צד ג' המבקש לרדת לנכסי הנאמן, הינה לנכס הנאמנות עצמו	104
13. איזו משמעות יש להעניק לעובדה (המוסכמת), שביקש המשיב את כספו יותר משלושה חדשים קודם למועד בו נפתחו ההליכים בעניין החברה?	107

14. גם אם היה ניתן לראות במי שמעביר זכויות אובליגטוריות כנאמן לטובת רוכש הזכויות ממילא הכרה בזכויות אלו הן בכפוף לסעיף 3(ב) לחוק הנאמנות לפיו "אין לרדת לנכס הנאמנות אלא בשל חובות המוטלים עליהם או הנובעים מפעולות הנאמנות" ונוכח הוראות סעיפים 4 ו-5 לחוק הנאמנות היה על פורד לרשום הערת אזהרה בעניין הנאמנות הנטענת לצורך מתן תוקף לנאמנות כלפי הנאמן - הערה לא נרשמה במקרה זה, ולא הועלתה כל טענה שהמפרק או נושה כלשהו בפועל או בכוח או נושה היפותטי ידעו או היה עליהם לדעת על קיומה של הנאמנות.....108

פרק ה': רישום הערר - סעיף 4 לחוק.....109

פרק ו': כוחה של נאמנות כלפי צד שלישי - סעיף 5 לחוק.....111

1. כללי.....111

2. היחס בין סעיף 3(ב) לחוק הנאמנות לסעיף 5 לחוק הנאמנות.....111

3. באמצעות מוסד הנאמנות לא ניתן "לעקוף" את ההבחנה בין קניין לחיוב.....121

4. יחסי נאמנות בין קונה למוכר.....122

5. יכולת לרדת לנכסי נאמנות.....123

6. העברת הזכויות בנאמנות מהמנוח למבקשים.....125

פרק ז': כספי נאמנות - סעיף 6 לחוק.....131

1. כללי.....131

2. בנק איננו מחוייב לפתוח חשבון נאמנות.....131

3. חובותיו של נאמן החייב בהשקעת כספיו של נהנה.....132

4. הפרת חובת הנאמנות מכוח מעמד כנאמן לעניין הכספים שהופקדו לידי.....134

5. הבוררת לא חרגה מסמכותה בקביעתה שעל המבקש להשיב למשיבים את כספם.....137

6. אחריות עורך-דין.....138

7. עיכוב הליכים מחמת קיומו של "הליך תלוי ועומד".....138

8. פיקדון בנאמנות.....139

9. שאלת עיכוב ההליכים בבקשה למתן הוראות, עד להכרעה בבוררות...140

10. שאלת אחריות הנתבעת 1 עו"ד במקצועה, לכספי התובעת, שהופקדו בחשבון נאמנות אותו ניהלה הנתבעת בבנק.....140

פרק ח': חשבונות ודיווח - סעיף 7 לחוק.....143

1. הדין.....143

2. נדחתה בקשת רשות ערעור על החלטה לאשר תביעה ייצוגית נגד חברת פסגות קופות גמל ופנסיה-פסגות מחוייבת כנאמנה של העמיתים וחוסה תחת חובת הדיווח על-פי הוראות סעיף 7 לחוק הנאמנות.....143

3. דיני ההתיישנות חלים על יחסי נאמנות.....144

4. הטלת אחריות אישית על נאמן.....145

5. גביית שכר-טרחה והוצאות מתוך כספי נאמנות ללא הרשאה וללא אישור מראש של אסיפת בעלי אג"ח.....	147
6. מסירת ידיעות נוספות לנהנים היא חובה על הנאמן, חרף הטרדה והזמן שיש להקדיש לכך	148
7. נאמן שהיפר חובותיו על-פי סעיף 7(ב) לחוק	148
8. העלאת טענות בזמן אמת - נדחתה בקשה לקבל את חשבונות הנאמנות.....	149
9. חובת נאמן למסור דיווחים מסודרים בדבר ניהול כספים	150
10. חובת הנאמן כלפי בעלי היחידות.....	151
11. מידע הנוגע לשותפות	152
12. חובת הדיווח של הנאמן לנהנים	154
13. נדחתה טענה להפרת חובת הנאמנות של נאמן בטיפול בכספי התובעים	158
14. הנתבע 2 הפר את חובת הנאמנות שלו כנאמן, מקום שלא מסר לתובע מידע על כספי הנאמנות ואף העביר את כספי הנאמנות לנתבע 1 בטרם עת.....	159
15. מערכת יחסים של נהנה ונאמן, והזכות לקבל את החשבונות.....	163
16. זכות העיון בפרטי חשבון הנאמנות	165
17. לא ניתן לקבל את הבקשה לתיקון כתב התביעה במתכונתה - הסכם נאמנות.....	166
18. הזכות לקבלת חשבונות.....	168
19. הגם שיצחק לורינץ הוא הנהנה משנת 2010 בנאמנות אותה ייסדה סבתו, והמסד הראייתי העלה שהוא ידע כי הנאמנות בה הוא נהנה מתייחסת לקרקעות שבמחלוקת, היתמם יצחק וטען בחקירתו הנגדית שהוא אינו יודע מי הנאמן בנאמנות - בית-המשפט התקשה להאמין בכך. בפרט, משמדובר בנאמנות שנוסדה על-ידי סבתו של יצחק והוראת סעיף 7(ב) לחוק הנאמנות מטילה על הנאמן בנאמנות חובה לתת לנהנים דין וחשבון על ענייני הנאמנות אחת לשנה ובגמר כהונתו, וכן למסור לנהנים ידיעות נוספות לפי דרישתם הסבירה.....	169
פרק ט': שכר והוצאות - סעיף 8 לחוק	171
1. הדין	171
2. זכות העיכבון של הנאמן	171
3. דרישת הוצאות בניגוד להסכם בין הצדדים משמעה הפרת חובת הנאמנות.....	172
4. שכר-טרחת בעל מקצוע שנשכר על-ידי הנאמן.....	172
5. ניגוד אינטרסים בפעולות נאמן - הפעלת זכות עיכוב.....	174
6. שכר-טרחת הנאמן וחובת תום-הלב בהתקשרות החוזית לקביעת שכר-הטרחה.....	175
7. גובה שכר הנאמן בעבר ובעתיד	176

177.....	8. סווגה של עסקה כעסקת נאמנות
180.....	9. גביית כספים מכספי הנאמנות
181.....	10. מי זכאי לכספי הנאמנות?
182.....	11. שכר-טרחת נאמן
184.....	12. שכר-טרחת נאמן - עתירות מאמץ
185.....	13. שכר-טרחה מהסכום שנותר בחשבון הנאמנות
186.....	14. פסיקת שכר-טרחתו של נאמן
189.....	פרק י': נאמנים אחדים - סעיף 9 לחוק
191.....	פרק י"א: חובות וסמכויות - סעיף 10 לחוק
191.....	1. הדין
191.....	2. אבחנה בין שליחות לנאמנות
193.....	3. משמעויותיה של הפרת חובת הנאמנות
195.....	4. נדחתה בקשת המבקש לאשר לו ייצוג בא-כוח במימון קופת הנאמנות עליה הוא מופקד
196.....	5. נדחה ערעורה של קרן הפנסיה פסגות - לא נפל פגם בהחלטה לדחות את תביעתה הכספית נגד מנהליה לשעבר בגין הפרת חובות הזהירות
198.....	6. חיוב נאמן בפיצוי עונשי בגין הפרת חובה בלא הוכחת נזק
200.....	7. יחסי שליחות ונאמנות מכח הסכם השיתוף
201.....	8. הפרת חוק הנאמנות
203.....	9. הפרת חובות הנאמן
204.....	10. תביעה לפיצוי בגין עיכובים בעבודות פיתוח במגרשים לבניה עצמית
205.....	11. נאמן והליכי בזיון בית-המשפט
207.....	12. סעיף 10 לחוק הנאמנות קובע את מסגרת החובות והסמכויות החלות על הנאמן, המתועלות לשמירה על נכסי הנאמנות, ניהולם ופיתוחם לצורך השגת מטרות הנאמנות, כפי שהוגדרו בחוזה, אשר יצר את הסכם הנאמנות. אמת-המידה, שקבע המחוקק, לבחינה - האם מילא הנאמן את תפקידיו באמונה ובשקידה כנדרש, נגזרת מהאופן בו אדם סביר היה נוהג באותן נסיבות
207.....	פרק י"ב: כפיפות לתנאי הנאמנות - סעיף 11 לחוק
207.....	1. כללי
208.....	2. הזכות לקבלת חשבונות כאשר בין הצדדים מתקיימת מערכת יחסים של שליחות, הרשאה, שותפות או נאמנות
210.....	3. האם המערערת זכאית ליתרת התמורה מכוח יחסי הנאמנות בין הצדדים?
212.....	4. הפרת חובת הנאמנות
215.....	פרק י"ג: אחריות - סעיף 12 לחוק
215.....	1. הדין
215.....	2. כללי

3.	החובה בין נאמן לנהנה שהפקיד אצלו נכנס בנאמנות.	216
4.	הפרת חובת הנאמנות והשלכותיה	218
5.	הפרת חובות הנאמן לשמור על נכסי הנאמנות.	219
6.	תשלומים שנטל עו"ד מכספי העזבון כנושה של העזבון	220
7.	גדר סמכותו של בית-המשפט בהליך למתן הוראות	221
8.	שטר הנאמנות - "ניטרול" זכות ההצבעה	223
9.	מחלוקת בין צדדים לחוזה לגבי השימוש בכספים המצויים בידי נאמן	224
10.	עתירה לבית-המשפט להורות כיצד עליו לפעול בנוגע לשטרות להעברת מניות שהופקדו בנאמנות כעורך דינה של החברה.	225
11.	כספי הלוואה בנאמנות	227
12.	פרשנות שטר הנאמנות	229
13.	הנאמן חייב לשמור על נכסי הנאמנות ולנהלם, אך אין לו זכות מוקנית להצביע או לכנס אסיפות מכוחן של המניות שבמחלוקת	230
14.	תפקידיו וחובותיו של הנאמן	232
15.	האם יכולים התובעים להגיש את התביעה במעמדם ובתפקידם כנאמנים עבור קבוצת רכישה?	233
16.	אין חוזה נאמנות בין התובעת לבין הנתבע ואין כל תשתית עובדתית לטענה כי התובעת מסרה את הרכב בנאמנות לנתבע על-מנת שימסור אותו לחברה	234
17.	שכר-טרחת ראוי בגין החזקת הכספים בנאמנות	238
18.	חייבו של הנתבע כנאמן על כספי המנוח	242
19.	הפרת הסכמי נאמנות	243
20.	טענה להפרת יחסי נאמנות בין התובעים לבורסה ליהלומים	244
21.	תשלום ריבית חובה בגין עיכוב בתשלום דיבידנדים	246
22.	חובת אמון בין מתווך מקרקעין לבין הלקוח	247
23.	שאלת חובתו של הנאמן לפי דין להגיש לבית-משפט של חדלות פירעון בקשה למתן צו פתיחת הליכים נגד מנפיק האג"ח	249
24.	בית-המשפט המוסמך לדון בתובענה לפי חוק הנאמנות	249
25.	סמכות בית-המשפט לדון בתובענה	250
26.	על הנאמן (המבקש) להמשיך להחזיק בכספי הנאמנות, עד שיתיימו ההליכים להסדרת חריגות	251
27.	למבקשת חובה לפתח את נכסי הנאמנות אולם לצד חובה זו עליה לשמור על נכסי הנאמנות ולפעול להשגת מטרות הנאמנות	251
	פרק י"ד: איסור טובת הנאה - סעיף 13 לחוק	253
1.	כללי	253
2.	הענקת טובת הנאה לנאמן מתוך נכסי הנאמנות	254
3.	הפרת חובת הנאמנות במכירת מקרקעין משותפים	255
4.	איסור על נאמנים להפיק לעצמם טובת הנאה מנכס הנאמנות	256

258.....	5. חשיבותה, משקלה ועוצמתה של חובת האמון.....
259.....	6. הסכם פשרה בתביעה ייצוגית שעיקרו בהשבת זיכויים ללקוחות וכי זיכויים המגיעים ללקוחות שלא ניתן לאתר יועברו לחשבון נאמנות ויתרמו בחלוקה שווה.....
260.....	7. היעדר עילה - אישור להסכמים מיוחדים בלבד כגון הסכמים לפי סעיף 13 לחוק.....
262.....	8. יצירת מנגנון מלאכותי ומיותר של משיכת הכספים לחשבון נאמנות שלא היה בו צורך או תועלת מלבד תועלת לנתבעים עצמם.....
263.....	9. גביית עמלות הגבוהות מן המותר.....
264.....	10. חובות אמון, נאמנות וגילוי המוטלות על חברה מנהלת.....
264.....	11. כספי נאמנות שהופקדו אצל נתבע 1, שהינו עורך-דין.....
265.....	12. קיומה של הסכמה על נאמנות.....
265.....	13. טענה לרישומים שנעשו במרמה בפנקסי החברה.....
266.....	14. במקרה הנדון הפר הנתבע 1 אף את החובה המוטלת עליו, להעביר ללקוחותיו, בהקדם האפשרי, כל סכום שהגיע לידיו בעבורם ולהימנע מהפקת טובת הנאה לעצמו בכספים אלו.....
269.....	פרק ט"ו: ביטול פעולות - סעיף 14 לחוק.
269.....	1. כללי.....
269.....	2. יחסי נאמנות מכוח הסכם והפרת ההסכם.....
271.....	3. התרופה להפרת חובת האמונים.....
272.....	4. הפעלת סמכות בית-משפט לביטול עיסקת מכר מכוח סעיף 13 לחוק.....
274.....	5. חובת הנאמנות הנוגעת לכספים.....
276.....	6. תביעת חוב להשבת כספים מכוח חוק הנאמנות.....
277.....	7. אין חובה לצרף את רוכש המקרקעין כצד להליך פירוק השיתוף.....
281.....	פרק ט"ז: דין ריווח אסור - סעיף 15 לחוק.
281.....	1. הדין.....
281.....	2. שכר המגיע בגין נאמנות שהופרה.....
281.....	3. מכירת בית על-ידי הנאמן לעצמו.....
281.....	4. משיכת הוצאות מקופת כינוס ללא אישור.....
283.....	פרק י"ז: נכסי נאמנות שנתבטלה - סעיף 16 לחוק.
283.....	1. כללי.....
283.....	2. לא הוכחו יחסי נאמנות.....
285.....	3. מיצוי מטרת הנאמנות.....
287.....	פרק י"ח: נאמנות על-פי כתב הקדש - סעיפים 17 עד 24 לחוק.
287.....	1. הדין.....
288.....	2. יצירת הקדש.....
289.....	3. דרכי יצירתו של הקדש.....
290.....	4. יצירת הקדש - היעדר כתב הקדש - סעיף 17(ג) לחוק.....

5.	נדחה ערעור על צו האוסר ביצוע פעולות בניה בנכס הקשור לבית הכנסת האר"י בעיר העתיקה בצפת.....	291
6.	מינוי נאמן הקדשות.....	292
7.	חובות הנאמנות כלפי הקדש.....	293
8.	הסמכות לדון בהקדש ציבורי.....	294
9.	קיומו של הקדש.....	295
10.	מנהלי העזבון הפכו להיות נאמני ההקדש.....	296
11.	קיום החיובים.....	297
12.	הליך מתן הוראות - האם הליך מתאים?.....	298
13.	האם בית-המשפט מוסמך להכריז באופן אינצידנטלי על קיומו של הקדש לפי סעיף 17(ג) לחוק הנאמנות, מבלי שננקט הליך נפרד לעניין זה?.....	300
14.	הכרזה על קיומו של הקדש באופן אינצידנטלי.....	302
15.	הסמכות לשנות שטר הקדש.....	304
16.	הסמכות לדון בתובענה בענייני הקדש.....	305
17.	נאמנת ההקדש.....	306
18.	הסמכות לדון ביצירתו ובהנהלתו הפנימית של הקדש דתי.....	307
19.	הקדשים דתיים.....	308
20.	נדחתה עתירה שהגישו תושבי הכפר סילוואן נגד האפוטרופוס הכללי לאחר שהוציא תעודת שחרור ביחס למקרקעין שבו הם מתגוררים המוכר כהקדש.....	309
21.	הוראות כתב ההקדש.....	311
22.	רישום הערה בדבר קיומו של הקדש.....	312
23.	נדחתה תביעת מינוי המבקשת כנאמן בלעדי להקדש.....	314
24.	אחרי תחילת ההקדש אין יוצרו רשאי לשנות את תנאיו או לבטלו, אלא אם שמר לעצמו זכות זו בכתב ההקדש או שבאו על-כך הסכמת הנהנים או אישור בית-המשפט.....	315
25.	בעלות על קרקע ויצירת הקדש.....	317
26.	הצהרה של קיומו של הקדש.....	317
27.	שינוי או ביטול הוראה מכתב הוראות ההקדש.....	318
28.	נתקבלה בקשה להכריז על קרן עבור ילדים בעלי צרכים מיוחדים כהקדש ציבורי.....	320
29.	לא הובאה ראיה כלשהיא כי "מטרות הנאמנות" היו הוצאת הכספים שיופקדו בחשבון הנאמנות לצורך ספציפי זה או אחר.....	321
30.	ניתן לראות בתובעים נאמנים של ההקדש שעליהם לפעול למטרות שנקבעו על-ידי יוצר ההקדש.....	322
31.	הקדש דתי או ציבורי.....	325
32.	זכויות ההנאה בהקדש.....	326
33.	הגשמת מטרת ההקדש.....	328
34.	סמכות שבגררא לדון הנושא הקדש.....	329

330.....	35. המתווה המוצע מטעם הנאמן .....
331.....	36. ניהול נכסי העיזבון וקיום הוראות המנוחה בצוואתה .....
333.....	פרק י"ט: הקדש ציבורי - סעיפים 25 עד 35 לחוק .....
333.....	1. הדין .....
334.....	2. הקדש ציבורי אינו אישיות משפטית .....
335.....	3. סמכותו של נאמן ציבורי .....
336.....	4. מעמד נאמנה כמוציאה לפועל של צוואה .....
338.....	5. סמכותו של נאמן של הקדש ציבורי לפנות לבית-המשפט בבקשה למתן הוראות .....
339.....	6. אין הקדש ציבורי במקרקעין .....
341.....	פרק כ': הנאמן הציבורי - סעיף 36 לחוק .....
343.....	פרק כ"א: שונות - סעיפים 37 עד 45 לחוק .....
343.....	1. הדין .....
344.....	2. יצירת הקדש ציבורי - נדחתה טענת עורכי-דין לפיה יש למחוק את הערעור ככל שהוא מופנה כלפיהם .....
346.....	3. הנאמן אינו כפוף להליך הבוררות בין יתר הצדדים .....
349.....	4. סמכות ניהול פנימי של הקדש .....
350.....	5. חובת הנאמנות של גוף דו-מהותי .....
351.....	6. קבלת ערעור על שאלת קיומו של הקדש לצרכי צדקה בנכס בשכונת הבוכרים בירושלים .....
354.....	7. רישום זכויות על-שם הקדש דתי שנוסד לפני חוק הנאמנות .....
355.....	8. ההסדרים החלים על חברה לתועלת הציבור, כמשמעותה בחוק הנאמנות לבין חברה שמטרותיה ציבוריות .....
356.....	9. המערער אינו נאמן, אינו נהנה ואינו יוצר הנאמנות. האם המערער הינו בגדר "מעוניין בדבר"? .....
357.....	10. הסמכות לדון בהקדשים ציבוריים .....
359.....	11. סכום כספי הנאמנות לקביעת הסמכות לדון לפיהם .....
360.....	12. נכס כהקדש .....
362.....	13. סמכות בית-משפט לפי חוק הנאמנות .....
363.....	14. בחינת נאמנות, שאינה מתממשת כראוי, על-ידי בית-המשפט .....
365.....	15. יחסים של נהנה ונאמן .....
366.....	16. שאלת הסמכות העניינית ביחס לסעד למתן חשבונות .....
367.....	17. סמכותו העניינית של בית-המשפט לפי סעיף 37 לחוק הנאמנות .....
369.....	18. מהות היחסים בעת מסירת הפיקדון .....
370.....	19. אין מקום להמשיך לעכב את הכספים המצויים בחשבון הנאמנות .....
373.....	20. בעלות של הנאמנים על נכסי ההקדש היא זכות מוגבלת השונה מבעלות במובן הקנייני הרגיל .....
374.....	21. יחסי אמון וקביעת סמכות בית-משפט לדון בתביעה .....

22	בעלות של הנאמנים על נכסי ההקדש היא זכות מוגבלת השונה מבעלות
375	במובן הקנייני הרגיל
23	הוצאת כספים שלא למטרות הנאמנות
377	
24	סמכות עניינית לדון בתביעה
378	
25	שחרור הכספים המצויים בנאמנות
381	
26	קביעת הערכאה הנכונה וסמכות עניינית
383	
27	בית-המשפט המוסמך לפי החוק, למעט לעניין הליכים מסויימים שאינם
385	במקרה דנן, הוא בית-המשפט המחוזי
28	לא בכל מקום בו צד טוען כי צד אחר חב לו חובת נאמנות, מדובר
386	ב"תביעה לפי חוק הנאמנות" אשר יש לבררה בבית-משפט המחוזי
29	נאמנות מכללא
387	
30	סמכות עניינית נקבעת על-פי מבחן הסעד ולא על-פי מבחן העילה
387	
31	סמכות עניינית על-פי חוק הנאמנות
389	
32	הסמכות לדון בתובענה הכוללת גם טענה להפרת חובת הנאמנות
390	
33	האיזון הראוי בזכות הגישה לערכאות
392	
34	הפרת חובת נאמנות
393	
35	נאמנות במקרקעין ולא בזכויות "ישירות" במקרקעין, הסמכות העניינית
394	לדון בנושאים שמוסדרים בו נתונה לבית-המשפט המחוזי
36	לשאלת הסמכות אין לתור במהותו של הנכס, שלשמו נקשרה הנאמנות.
395	התשובה מצויה בעצם הרעיון של נאמנות
37	המוסמך לדון בעניין הנאמנות הוא בית-המשפט המחוזי
397	
38	יש להבדיל בין טענה שעניינה מוסד הנאמנות על-פי חוק הנאמנות, לבין
398	טענה שעניינה יחסי נאמנות, כגון יחס נאמנות שנוצר בעקבות שליחות
39	מתן הוראות לנאמן
399	
40	תביעה שעיקרה והקשורה בטבורה למוסד הנאמנות תידון בבית-המשפט
399	המחוזי, וכזו היא התובענה דנן
41	תביעה חוזית וכספית המסתמכת על הוראות חוק הנאמנות
400	
42	תוקף ההקדשה
400	
43	הסמכות העניינית לדון בתביעה נתונה לבית-הדין הרבני
401	
44	נאמני ההקדש
402	
45	קיומו של הקדש להסדרת מעמדם של הכתרים והטיפול בהם
402	
46	הצהרה שהנכס הוא הקדש ציבורי למטרת בית כנסת
403	
47	התרשלות הבנק עולה גם מניהול החשבון ובכללו העברת הכספים
403	מחשבון הנאמנות תוך חיסול כמעט מוחלט של כספי התובע
405	פרק כ"ב: תמצית הלכה - חוק הנאמנות
405	1. חריגה מההרשאה שניתנה
405	2. הקדש ציבורי

3. החלטת בית-המשפט המחוזי נושא הבקשה דנן, המאזנת בין זכותו של המבקש לדרוש גילוי ועיון במסמכים האמורים, לבין השיהוי שנפל בהגשת בקשתה, הינה מסוג ההחלטות אשר ערכאת ערעור אינה נוטה להתערב בהן	406
4. המערער סבר כי שגה בית-משפט קמא בקביעתו כי בנסיבות העניין לא נוצרו בינו לבין המשיבים בערעור יחסי נאמנות	407
5. האם בין הצדדים התקיימה מערכת יחסים מיוחדת המצדיקה מתן חשבונית?	408
6. האם יש למנות את המועמדים לתפקיד נאמני ההקדש כמבוקש על-ידי רשם ההקדשות או שיש למנות את המתנגדים בלי או עם מר בן שלום כנאמני ההקדש?	408
7. האם בנסיבות הקיימות היום, נוכח העובדה שהעמותה פורקה וההקדש נותר ללא נאמן, יש מקום למנות להקדש נאמן חלופי בהתאם לסעיף 21(ב) לחוק הנאמנות?	409
8. אופן הגשתם של הליכים שעניינם חוק הנאמנות	410
9. אישור ההסדר עלול למנוע מהם הגשת תביעות כנגד צדדי ג' בעילות מכוח חוק הנאמנות וזכות העקיבה	411
10. נפלה בהחלטה טעות טכנית ברורה. אכן התובעים הפנו בתשובתם לבקשת הנתבע בעניין הסמכות המקומית, לטענות בעניין חוק הנאמנות	411
11. נאמנות משתמעת תחול כאשר הכוונה הייתה ליצור נאמנות מפורשת, והצדדים לא עמדו בדרישות הפרוצידוראליות ליצירת נאמנות מפורשת	413
12. טענה לביצוע מעשי הונאה, הצגת מצגי שווא והולכת שולל את העירייה, זאת על-ידי עורכי-דינה של העירייה, שפעלו עבורה במסגרת מיקור חוץ, וששימשו נאמני העירייה לענייני הפקעות	413
13. טענת הנאמנות היא לא רק "כותרת" משפטית לטענה שכן נטענה, אלא מדובר בטענה מהותית שלא הועלתה בכתב ההגנה	413
14. אין כל טענה בכתב התביעה, לפיה הנתבע הפר את חובת הנאמנות כלפי התובעים. יודגש, התובעים, בתשובתם, לא הפנו לסעיף כזה ודומה שטענה זו מקורה במקצה שיפורים שביצעו התובעים נוכח הבקשה	414
15. העברת כספים מחשבון הנאמנות לתשלום היטל השבחה החל על הדירה	415
16. אקו"ם מחזיקה בידיה שלא כדין כספים ונכסים בסך מאות מיליוני ש"ח, שמקורם בכספי תמלוגים שאקו"ם גבתה בגין שימוש בזכויות היוצרים של הזכאים לתמלוגים, במקום לחלקם לזכאים על-פי דין	416
17. על הטוען לבעלות בנכס בנאמנות להקדים ולהוכיח כי הוא זה שמימן את רכישת הנכס	416

18.	נקודת המוצא לבחינת הסוגיה שבמחלוקת, היא בשינוי שחל בתנאי ההקדש, ולא בתנאים המקוריים של שטר ההקדש, וכי הדבר מוביל למסקנה שהמועד הקובע לקביעת מצבת הנהנים הפרטיים שזכאים לקבל חלק שווה בתמורת נכסי ההקדש הוא מועד פסק-הדין	417
19.	סוגיית הנאמנות הקונסטרוקטיבית והפרתה	418
20.	אין מנוס מהחלפת הנאמן ומינוי גורם אובייקטיבי	419
21.	החלפת הנאמנים בנאמן חדש	420
22.	שאלת כינונם, קיומם ומשכם של יחסי נאמנות בין הצדדים	421
23.	טענת התובע לנאמנות	422
24.	נאמנות הנוצרת בדרך של "השאלת שם"	422
25.	שליחות או נאמנות - אבחנה	423
26.	יפוי-כוח בלתי-חוזר ונאמנות	423
27.	יחסי נאמנות והכרה בחובת גילוי מקיפה, בעלת מרכיב קוגנטי, בעולמן של קבוצות הרכישה	424
28.	הבנק, הנאמן וחשבון הנאמנות	434
29.	חובת נאמנות בין שותפים	437
30.	אחריות עורכי-דין במישור החוזי-הנזיקי ומכוח חוק הנאמנות	438
31.	מהותה של חובת הנאמנות החלה על עורכי-דין	440
32.	חובת הנאמנות ביחסי סניגור פלילי ולקוח	442
33.	חובות המוטלות על עורך-דין המחזיק בכספי נאמנות	442
34.	למערערים כ"נהנים" נתונה זכות העקיבה אחר תחלופו החפצי של נכס הנאמנות	445
35.	עורך-דין התרשל בייצוג, בכך שעייב העברת כספים מחשבון הנאמנות אל חשבון הפרוייקט	446
36.	חובת הנתבע כעורך-דין מתחזקות שבעתיים נוכח היותו נאמן לכספים	448
37.	עורך-דין לא שמר על נכסי הנאמנות, ולא מילא את תפקידו "באמונה ושקידה" כפי שנאמן סביר היה נוהג באותן הנסיבות	451
38.	גניבת כספי נאמנות	452
39.	עורך-דין ששימש ככונס נכסים ישלם פיצויים בסך 306,559 ש"ח בגין משיכת הוצאות שלא כדין	453
40.	האם הפרו הנתבעים את חובת הנאמנות המוטלת עליהם והאם התנהלות זו אכן גרמה לתובעת נזק כספי?	454
41.	פתיחת חשבון נאמנות בבנק	457
42.	מעילת עורך-דין בכספי התמורה שהופקדו אצלו בנאמנות	460
43.	המחאה שנמשכה מחשבון נאמנות	461
44.	התנהלות הנתבע פגעה באופן אנוש באמון הציבור במוסד הנאמנות	462
45.	נדחתה טענה להפרת חובת הנאמנות של הנתבעת	465

468.....	46. שכר-טרחה המעוכב בחשבון נאמנות.....
47	47. האם הנתבע התרשל והפר את חובת הזהירות והנאמנות המוטלת עליו
469.....	כלפי התובעת? .....
470.....	48. עיכוב הכספים בחשבון התובע .....
49	49. נדחתה תביעת צד להסכם שותפות נגד עורך-הדין שערך את ההסכם
472.....	בטענה כי זה הפר כלפיו את חובת הנאמנות .....
50	50. הנתבע הפר את חובת הנאמנות שלו כלפי לקוחו ועליו להחזיר את הסכום
474.....	שהתקבל לידיו לתובע .....
475.....	51. יצירת נאמנות בעל-פה מול האיסור בחוק הירושה .....
476.....	52. "נאמנות קונסטרוקטיבית" .....
478.....	53. נאמנות בנכס .....
480.....	54. זכויות במקרקעין כזכות בעלות הנמצאת בנאמנות .....
483.....	55. עסקת נאמנות או בהעברה ב"שם מושאל" .....
485.....	56. נאמנות שהיא שליחות נסתרת .....
488.....	57. יחסי נאמנות בין ההורים לבין האחים על אודות הבית .....
488.....	58. החזקת מקרקעין בנאמנות .....
490.....	59. כספי תמורת דירה כחלק מנכסי הנאמנות .....
491.....	60. העברת זכויות בחנות שנרכשה בנאמנות .....
493.....	61. החזקת מקרקעין בנאמנות .....
494.....	62. האם מדובר בהעברת זכויות בין נאמן לנהנה אשר חל עליה פטור? .....
496.....	63. האם העברת הכספים "מנאמן" ל"נהנה" הינה עסקה? .....
3	64. רשות המיסים תהיה רשאית לממש שתי דירות של אב שחייב מעל 3
מיליון ש"ח -	ההורים לא הוכיחו כי החזיקו את הדירות בנאמנות עבור
498.....	ילדיהם .....
499.....	65. דיני ההתיישנות חלים על יחסי נאמנות .....
500.....	66. תביעתו של נהנה אינה מתיישנת כל עוד הנאמן אינו כופר בכך שהוא
502.....	מחזיק בנכסי הנאמנות כנאמן, ואינו מפר את חובת הנאמנות .....
503.....	67. התיישנות על תביעה להשבת כספי נאמנות .....
503.....	68. יחסי נאמנות ומתן חשבונות .....
504.....	69. לא מצאתי בסיס לטענת התובעת לקיומה של "מערכת יחסים מיוחדת"
504.....	המבוססת על "נאמנות". אזכיר כי טענה זו כלל לא עלתה בכתב התביעה,
504.....	אלא רק בכתב הטענות המסכם .....
504.....	70. יצירת נאמנות אפשרית גם בנוגע לזכויות בנכס מקרקעין. היעדר רישומה
504.....	של נאמנות אינו שולל את קיומה. נאמנות אינה עסקה במקרקעין המחייבת
504.....	כתב מכוח סעיף 8 לחוק המקרקעין, ואין חובת כתב בסעיף 2 לחוק הנאמנות.
504.....	אין חובה לרשום את דבר קיומה של הנאמנות בלשכת רישום המקרקעין,
504.....	כעולה מסעיף 4 לחוק הנאמנות, הנוקט לשון "רשאי" אך לא חייב .....

71. בהתאם לעקרונות שהותוו בדיני הנאמנות ובפסיקה, הקביעה בעניין שכרו של הנאמן תיעשה על דרך בחינת נתונים שונים הרלבנטיים לעניין, לרבות היקף העבודה שבוצעה על-ידי הנאמן, הסיכונים שעמדו בדרכו, הקשיים עימם התמודד במהלך ביצע מלאכתו, מידת המיומנות שנדרשה ממנו, מידת הכישרון, הזריזות והיעילות שגילה במילוי תפקידו, מהירות פתרון של בעיות שניצבו בפניו, ומידת הזדקקותו לסיוע בביצוע מלאכתו, בפרט עזרה מינהלית-משרדית..... 504

72. סעיף 1 לחוק הנאמנות קובע כי נאמנות היא "זיקה לנכס שעל-פיה חייב הנאמן להחזיק או לפעול בו לטובת הנהנה או למטרה אחרת". יסוד הזיקה לנכס הוא תנאי הכרחי מהותי לכינון נאמנות. למעשה, הזיקה לנכס היא היחס המשפטי המאפשר לנאמן להחזיק בנכס או לפעול בו. במקרה זה הוכחה זיקה, מפורשת או משתמעת, בין הנתבע לבין סכום ההשקעה..... 505

73. סעיף 23(א) לחוק הנאמנות קובע כי בית-המשפט רשאי לשנות או לבטל הוראה מהוראות כתב ההקדש אם ראה כי חל שינוי של ממש בנסיבות המצדיק לעשות כן וכי הדבר תואם את אומד דעתו של יוצר ההקדש..... 505

74. הפסיקה אף הכירה בקיומה של "נאמנות משתמעת", הנוצרת מכוח כוונת הצדדים ונלמדת מהתנהגותם ומפעולותיהם, המלמדות כי למרות שהנכס רשום על-שם אדם אחד, הזכויות שביושר בו שייכות לאדם אחר. אם-כן, אין דרישות פורמליות על-מנת שיקבע כי מתקיימים יחסי נאמנות ביחס להחזקת נכס מסויים, ובמקרה בו לא פורטו תנאי הנאמנות במפורש, יש לפרש את החוזה לפי אומד דעתם של הצדדים כפי שהוא משתמע מנסיבות העניין..... 505

75. לא הוכח ייחוד הזיקה לכספים עבור הצרכניה במובנו של סעיף 1 לחוק הנאמנות. כאמור, הכספים הועברו לעמותה לטובת הצרכניה או גולד צפון לפי שיקול-דעתה. כך גם לא הוכחו התנאים בהם נוצרה נאמנות בהתאם לסעיף 2 לאותו חוק. בנסיבות אלו יש לדחות גם את הטענה כי נוצרה נאמנות בכספים נשוא הסכם ההפעלה..... 505

76. בנסיבות של נאמנות קונסטרוקטיבית, יושהה מרוץ תקופת ההתיישנות כל עוד הנאמן אינו כופר בנאמנות או כל עוד הוא אינו מפר את חובת הנאמנות..... 506

77. תביעתו של נהנה אינה מתיישנת כל עוד הנאמן אינו כופר בכך שהוא מחזיק בנכסי הנאמנות כנאמן ואינו מפר את חובת הנאמנות. עילת התביעה נגד הנאמן נוצרת מן הרגע שבו הוא כופר במעמדו כנאמן או מן הרגע שבו הוא מפר את חובתו כנאמן. נמצא כי מירוצ ההתיישנות מתחיל ממועד הכפירה או ההפרה, בכפיפות להוראות סעיפים 7 ו-8 לחוק ההתיישנות..... 506

78. נציגות בית משותף היא שלוחה מכוח הדין של בעלי הדירות בבית המשותף. על שליחות זו ניתן להחיל את הוראות חוק השליחות, כל עוד לא נקבעה בדין הוראה אחרת. לענייננו, שלוח חב בחובת נאמנות כלפי השולח..... 506

79. סעיף 1 לחוק הנאמנות, מגדיר נאמנות כ"זיקה לנכס שעל-פיה חייב נאמן להחזיק או לפעול בו לטובת נהנה או למטרה אחרת". סעיף 2 לחוק הנאמנות קובע כי "נאמנות נוצרת על-פי חוק, על-פי חוזה עם נאמן או על-פי כתב הקדש" - הפסיקה קובעת כי חוזה נאמנות, ככל חוזה אחר, יכול להיעשות להיעשות בעל-פה, בכתב או בצורה אחרת, וכי ניתן להכיר "בנאמנות משתמעת"..... 506.

80. מסגרת דיונית זו נועדה ביסודה לשמש מסגרת יעילה ומהירה אשר בתחומה פועל בית-המשפט כמנחה וכמפקח על פעילותם של נושאי תפקידים שונים בתחומי המשפט, ובכלל זה, בין היתר, כונסי נכסים, נאמנים בהליכי חדלות פירעון, נאמנים בנאמנויות בהקדשות ציבוריים, אפוטרופוסים ומנהלי עזרון, אשר פעולתם בתחומים שונים נתונה לפיקוח בית-המשפט המוסמך ולאישורו - מסגרת דיונית זו מצאה את עיגונה בחקיקה בהקשרים שונים ובין בסעיפים 9(א), 12(ג) ו-19 לחוק הנאמנות בעניין מתן הוראות לנאמן, סעיף 14 לחוק האפוטרופוס הכללי..... 507.

81. כפי שציין בית-משפט קמא בפסק-דינו, גם בהנחה שאין לראות את נווה שמחה כנכס של העמותה, התוצאה לא היתה שונה. זאת, מאחר שנווה שמחה היא נכס ישיר שבבעלות הקדש, ויוסף ועו"ד שחור היו נאמנים של ההקדש, וככאלה, לא היו זכאים לקבלת שכר. סעיף 8(א) לחוק הנאמנות קובע כי "נאמן אינו זכאי לשכר בעד מילוי תפקידיו, זולת אם מילויים היה מעיסוקיו; אולם רשאי בית-המשפט להקציב לו שכר, אם ראה שהדבר מתחייב מהיקף תפקידיו כנאמן". סעיף 13(א) לחוק הנאמנות מרחיב ואוסר על נאמן להפיק "לעצמו או לקרובו טובת הנאה אחרת מנכסי הנאמנות או מפעולותיה" וסעיף 15 קובע כי "ריווח שהפיק נאמן שלא כדין עקב הנאמנות, דינו כחלק מנכסי הנאמנות". עם-זאת, בהתאם להנחיות רשם ההקדשות, רשאי נאמן בהקדש ציבורי לקבל שכר עד לתקרה של 5% מפירות ההקדש מידי שנה, ובית-משפט קמא אכן לקח תקרה זאת בחשבון, שעה שהורה על השבת הסכומים שנמשכו..... 507.